

چرا از خواندن قرآن لذت نمی‌برم؟

شهاب الدین امیرزاده شمس

چرا از خواندن قرآن لذت نمی‌برم؟ |

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چرا از خواندن قرآن لذت نمی‌برم؟ |

چرا از خواندن قرآن لذت نمی‌برم؟

چرا از قرآن لذت نمی‌برم؟ سؤال به جایی است، اگر انسان را به تفکروا بدارد و برای یافتن چاره آن بیندیشد، اما اگر بهانه یا دلیلی برای ترک قرآن شود، مغالطه‌ای بیش نیست.

زیرا لذت بردن از قرآن هدف یا مقصد اساسی از نزول کلام الله متعال نیست، بلکه می‌توان آن را پاداش اهل ایمان در این دنیا دانست.

الله متعال می‌فرماید:

{وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُّصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا}

[انعام: ۹۲] (و این [قرآن] کتاب مبارکی است که آن را نازل کردیم [تا])

چرا از خواندن قرآن لذت نمی‌برم؟ |

تصدیق‌کننده چیزی باشد که پیش از آن نازل شده است و [همچنین] به این منظور است که به [ساکنان] اُمّ القُری [= مکه] و [مردم] پیرامونش [در سراسر گیتی] هشدار دهی؛ و کسانی که به آخرت ایمان می‌آورند، به این [کتاب] نیز ایمان می‌آورند و بر نماز خویش مواظبت می‌کنند).

{وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ} [انعام: ۱۵۵] (و این [قرآن] که آن را نازل کردیم کتابی پُربرکت است؛ از آن پیروی کنید و پروا نمایید؛ باشد که مورد رحمت [الله] قرار گیرید).

{كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ} [ابراهیم: ۱] (این [قرآن] کتابی است که بر تو نازل کردیم تا مردم را به فرمان پروردگارشان، از تاریکی‌ها [ی شرک و جهل] به روشنایی [ایمان و دانش] بیرون آوری؛ به راه [پروردگار] شکست‌ناپذیرِ ستوده).

چرا از خواندن قرآن لذت نمی‌برم؟ |

{كِتَابُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِّيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ} [ص: ۲۹] ((این

قرآن] کتابی است پربرکت که بر تو نازل کردیم تا [مردم] در آیاتش به دقت بیندیشند و خردمندان پند گیرند).

و آیات فراوان دیگری که در این باره آمده است.

در این آیات می‌بینیم که هدف از نزول قرآن کریم، هشدار به انسان‌ها، رهنمودی برای پیروی کردن، راهی برای خروج مردم از تاریکی‌ها و رسیدن به نور، کتابی برای تدبیر، و یادآوری و پندی برای صاحبان خرد، بیان شده است.

شخصی که خواندن قرآن را برای لذت نبردن رها می‌کند، مانند کسی است که چون از خوردن غذای مقوی و ضروری لذت نمی‌برد، آن را ترک کرده تا از گرسنگی یا سوء تغذیه بمیرد یا به سراغ غذاهای زیانبار دیگری می‌ورد که برایش لذت‌بخش اما کشنده و بیماری‌زاست.

بنابراین افرادی که هدفشان تنها خوشی و لذت است، لذت‌های فوری اما خطرناک را بر لذت‌های واقعی مفید و دائمی ترجیح می‌دهند.

چرا از خواندن قرآن لذت نمی‌برم؟ |

برای همین نیز افرادی هستند که با شنیدن حکایت صالحان یا سخنان دعوتگران در مورد لذتِ انس با قرآن، به خواندن کلام الله مشتاق شده یا در مجالس قرآنی یا تفسیر شرکت می‌کنند؛ اما هنگامی که آن لذتی که در پی‌اش بوده یا تصورش را داشته‌اند را نمی‌یابند و یا از درک مفاهیم آن عاجز می‌شوند، قرآن را رها کرده و به دنبال لذت‌های دیگر می‌روند.

نکته مهم دیگری که باید به آن توجه داشت، این است که لذت بردن از قرآن با لذت‌های دیگر متفاوت است.

آن احساسی که برای مؤمنان هنگام خواندن قرآن رخ می‌دهد، آمیزه‌ای از ترس و امید، و دلهره و آرامش است.

ترس و خشیتی که بر خلاف ترس‌های دنیوی تو را به صاحب آن نزدیک‌تر می‌کند و نه دورتر.

اشک‌هایی که روح و روانت را صیقل می‌دهد نه اینکه تو را افسرده و ناامید کند.

چرا از خواندن قرآن لذت نمی‌برم؟ |

عبدالله بن عروۃ بن زبیر رحمه الله می‌گوید: به مادر بزرگم اسماء بنت ابی بکر رضی الله عنها گفتم: اصحاب رسول خدا صلی الله علیه وسلم هنگامی که قرآن می‌شنیدند چگونه بودند؟ گفت: «همانگونه که الله متعال آنها را وصف نموده، چشمانشان اشکبار می‌شد و پوستشان به لرزه می‌افتاد»^۱.

الله متعال وضعیت مؤمنان خدا ترس در برابر قرآن را اینگونه توصیف کرده است:

{اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَابِهًا مَّثَانِيَ تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ ذَٰلِكَ هُدَىٰ اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِن هَادٍ} [زمر: ۲۳]

(الله نیکوترین سخن را فرو فرستاد، کتابی که [آیات آن در صدق و نظم و شیوایی] شبیه یکدیگر، و مثنای است (امر و نهی، وعده و عید، اخبار و احکام در آن تکرار می‌شود)، از شنیدن آیاتش پوست کسانی که از پروردگارشان

۱- «الزهد والرقائق - ابن المبارك - الأعظمي» (ص ۳۵۹) و «سنن سعید بن منصور - تكملة التفسير - ط الألوكة» (۲۰۳ / ۷).

چرا از خواندن قرآن لذت نمی‌برم؟ |

می‌هراسند به لرزه می‌افتد، آن گاه پوستشان و دلشان به یاد الله نرم می‌گردد و آرامش می‌یابد. این هدایت الله که هر که را بخواهد به آن راهنمایی می‌کند؛ و هر که را الله گمراه کند، هیچ هدایتگری نخواهد داشت).

ابن ابی‌ملیکه می‌گوید: «از مکه تا مدینه با ابن عباس رضی الله عنهما همراه شدم، نماز را دو رکعت می‌خواند، هنگامی که توقف می‌کردیم، نیمه شب برخاسته و قرآن را حرف حرف تلاوت می‌کرد و سخت گریه و زاری می‌کرد».^۲

قرآن این چنین است؛ شنیدن آن لرزه بر اندام مؤمنان می‌اندازد و پس از آن آرامشی واقعی به دنبال می‌آورد.

ابن کثیر رحمه الله در تفسیرش می‌گوید: «این صفت ابرار (نیکوکاران)، هنگام شنیدن کلام خداوند جبار، مهیمن، عزیز و غفار است، چرا که آنها وعده و وعید، و ترس و تهدید آن را می‌فهمند و به خاطر آن پوستشان از خشیت و

۲ - «سیر أعلام النبلاء» (۳/ ۳۵۲)

چرا از خواندن قرآن لذت نمی‌برم؟ |

ترس به لرزه می‌افتد {سپس پوستشان و دلشان به یاد الله نرم می‌گردد} به خاطر امید و آرزویی که به رحمت و لطف او دارند.^۳

این مفسر بزرگ رحمه الله بیان می‌کند که نیکوکاران به سبب فهمیدن محتوای آیات است که بدنشان به لرزه افتاده و سپس آرامش آنها را دربر می‌گیرد.

بنابراین کسی که فهمی از قرآن کریم ندارد و با وجود توانایی، هیچ تلاشی برای فراگیری معنا و مفهوم آیات نکرده است، باید پیش از هرچیز خودش را متهم کند.

مانند آن کودک دبستانی نباش که انتظار دارد از خواندن بوستان سعدی، در دلش آن شور و شوقی ایجاد شود که در دل یک استاد ادبیات فارسی به‌پا می‌شود.

بنابراین پیش از آنکه قرآن را متهم کند باید به قابلیت‌های خودش بنگرد:

^۳- تفسیر ابن کثیر- چاپ السلامة» (۷/ ۹۴)

چرا از خواندن قرآن لذت نمی‌برم؟ |

آیا از زبان عربی و بلاغت و شیوایی آن چیزی می‌داند؟!

آیا سنت رسول خدا صلی الله علیه وسلم که مبین قرآن است را خوانده است.

آیا از سیرت پیامبر و یارانش، اسباب نزول و حال و هوای مکه و مدینه در زمان

بعثت خبر دارد؟

از تاریخ و ادیان و مذاهب در گذشته و حال چه می‌داند؟

حتی از علوم طبیعی و شناخت جهان پیرامونش چقدر آگاه است؟

و مهم‌تر از همه اینها: آیا قلب خود را - که محل نزول معارف قرآنی است - پاک و

حاصل خیر نگه داشته یا بیمار و زنگ‌زده‌اش کرده است.

چنانکه سعدی شیرازی رحمه الله در گلستان می‌گوید:

باران که در لطافتِ طبعش خلاف نیست

در باغ لاله روید و در شوره بوم خَس

تاثیر رواجِ جهل در جامعه بر عدم فهم دین:

چرا از خواندن قرآن لذت نمی‌برم؟ |

کوچک شدن دایرهٔ معرفتی و انتشار جهل و یا تردید نسبت به حقایق در یک جامعه نه تنها بر جانب مادی زندگی آنان تاثیر می‌گذارد بلکه تاثیر مهم و اساسی آن بر جانب معنوی است.

امروزه اصطلاح «**جهل‌شناسی**» (agnotology) که به مطالعهٔ جهل یا شک عمدی می‌پردازد برای تحقیق دربارهٔ انتشار داده‌های علمی نادرست یا گمراه‌کننده به کار برده می‌شود.

جورجینا کنیون (Georgina Kenyon) در مقاله‌ای که در سال ۲۰۱۶ میلادی منتشر کرده به این موضوع پرداخته که چگونه افراد یا شرکت‌هایی به خاطر منافع شخصی خود نادانی و جهل را گسترش می‌دهند. او برای اثبات این امر به یادداشت محرمانه‌ای استناد می‌کند که در سال ۱۹۷۹ میلادی توسط شرکت‌های دخانیات نوشته شده بود و در آن تعدادی از تاکتیک‌های مورد استفاده برای مقابله با مخالفان دخانیات مطرح شده است. در یکی از مطالب

چرا از خواندن قرآن لذت نمی‌برم؟ |

این یادداشت به صراحت عنوان شده بود که **تردید**، بهترین وسیلهٔ ما برای رویارویی با حقایقی است که در اذهان عموم مردم وجود دارد.^۴

دیوید دانینگ (David Dunning) نیز از دانشگاه کرنل هشدار می‌دهد که «اینترنت به انتشار جهل کمک می‌کند. اینترنت کاربران را طعمهٔ صاحبان منافع قدرتمندی می‌کند که مایل به گسترش عمدی جهل هستند».^۵

اگر چه جهل‌شناسی، عموماً به تاثیر رواج جهل بر زندگی مادی انسان‌ها می‌پردازد، اما ترویج جهل با روش‌های مختلف آن، انسان‌ها را از معنویت صحیح نیز دور می‌کند.

ترویج جهل یا شک‌اندازی در مسلمات دینی و باورهای اسلامی را نیز اگر کاری برنامه‌ریزی شده و هدفمند ندانیم، ساده‌لوحی است.

۴- Georgina Kenyon, The man who studies the spread of ignorance, ۶ January ۲۰۱۶,

۵- منبع پیشین

چرا از خواندن قرآن لذت نمی‌برم؟ |

رواج جهل و از بین رفتن علم را رسول خدا صلی الله علیه وسلم از نشانه‌های نزدیک شدن قیامت دانسته است. چنانکه می‌فرماید: «مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ يُرْفَعَ الْعِلْمُ وَيَثْبُتَ الْجَهْلُ»^۶ (از نشانه‌های قیامت این است که علم برداشته شده و جهل باقی می‌ماند).

بنابراین هنگامی که غلبهٔ مادیات در یک جامعه و تشویق برای به دست آوردن آن به بهای پشت کردن به علم و دانش تمام می‌شود و جانب علمی که به علوم انسانی مشهور است کمرنگ می‌شود؛ علمی که ویژگی‌های تمدن، جامعه، فرهنگ تاریخ، ادب و جغرافیای انسان را مطالعه می‌کند و مهم‌تر از همهٔ اینها، هنگامی که علوم مرتبط با قرآن و سنت، که از نظر مسلمانان ارزشمندتر و بالاتر از هر علمی است، نیز مورد استقبال قرار نگیرد و به کناری گذاشته شود، جهل و خلأ معنوی به راحتی می‌تواند در جامعه گسترش یابد.

۶ - امام بخاری این حدیث را به صورت مطول روایت کرده است (۸۰)، و این لفظ در صحیح مسلم (۲۶۷۱) آمده است.

چرا از خواندن قرآن لذت نمی‌برم؟ |

در نتیجه، عجیب نیست حتی برخی از دعوتگران مسلمانان برای جذب جوانان، اسلوب و سبک خود را تنزل داده و از ادبیات و روش «کوچه بازاری» - که امروزه بهتر است بگوییم «اینستاگرامی» - برای رساندن پیام دین استفاده کنند.

اگرچه این نوع خطاب چه بسا در مواردی ضروری باشد، اما نباید به روشی دایمی و رایج در میان تمام دعوتگران اسلامی تبدیل شود.

باید برای بالا بردن سطح دانش و معلومات دینی در جامعه تلاش شود. با برگزاری کلاس‌های علمی در مساجد، مدارس، فضای مجازی یا هر جای ممکن، تشویق به کتابخوانی و فراگیری علوم مفید، تلاش شود سطح سواد و معرفت جامعه بالا برده شود.

به عبارت دیگر می‌توان معرفت و شناخت جامعه را تعالی بخشید نه اینکه عالم و دعوتگر را مجبور کرد تا همواره و برای همیشه سطح خود را پایین نگه دارد.

چرا از خواندن قرآن لذت نمی‌برم؟ |

در آخر خوب است به این نکته نیز اشاره کنم که الله متعال با رحمت و مهربانی‌اش برای قرآن کریم ویژگی‌هایی قرار داده است که گاه انسان‌هایی که از قرآن چیزی نمی‌دانند را دچار تحول می‌کند.

شیخ محمد عبدالخالق عزيمة رحمه الله ذکر نموده که یکی از افسران کانادایی در جنگ جهانی دوم، تحت تأثیر قرائت شیخ محمد رفعت رحمه الله قرار می‌گیرد. او این قرائت را از رادیو می‌شنود سپس درباره‌ی وی جستجو کرده و در مجلس او حاضر شده، به قرائتش گوش سپرده و اسلامش را اعلام می‌کند.^۷

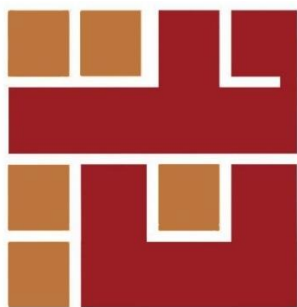
حکایت غیر مسلمان‌هایی که با شنیدن تلاوت قرآن مسلمان شده‌اند کم نیست و این از رحمت خداوند متعال برای انسان‌ها است و قطعا او هر که را بخواهد به راه راست هدایت می‌نماید.

۷ - به نقل از عبدالرحمن بن معاضة الشهري در مقاله أين ذهب عنا ذاك الشعور الخفي بالإعجاز وسحر البيان؟!

چرا از خواندن قرآن لذت نمی‌برم؟ |

جستجو برای یافتن قاری‌های خوش صدا برای لذت بردن از قرآن و عادت کردن به تلاوت آن بد نیست، اما محروم کردن خود از معارف قرآن و اکتفا به شنیدن تلاوت قاریان خوش صدا، زیبنده مؤمن واقعی نیست.

چرا از خواندن قرآن لذت نمی‌برم؟ |

مرکز مطالعات متین

www.MatinStudies.com

t.me/MatinStudies

facebook.com/MatinStudies

Instagram.com/Matinstudies

X.com/Matinstudies